

การประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง
สาขาการพยาบาลฉุกเฉิน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ
COMPETENCY EVALUATION OF THE TRAINEES IN THE EMERGENCY NURSE TRAINING
PROGRAM AT BOROMARAJONANI COLLEGE OF NURSING BANGKOK

ปรียารวรรณ วิบูลย์วงศ์ (Preeyawan Vibulwong) M.N.S.¹

ธนาภา ฤทธิวงศ์ (Tanapa Rittiwong) M.N.S.²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายเพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน รุ่นที่ 5 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน จำนวน 60 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการอบรม จำนวน 44 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินสมรรถนะ 11 ด้าน ของผู้สำเร็จการอบรมตามการรับรู้ของตนเอง และผู้บังคับบัญชา ประกอบด้วย 11 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน ด้านการคัดกรอง และประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง ด้านการทำงานเป็นทีมและการประสานงาน ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมบริการ ด้านการจัดสถานการณ์ฉุกเฉินกลุ่มชนและภัยพิบัติ ด้านภาวะผู้นำ ด้านกฎหมาย จริยธรรมและพิทักษ์สิทธิ์ ด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้ป่วย และด้านวิชาการและพัฒนาคุณภาพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมต่อสมรรถนะของตนเอง และผู้บังคับบัญชาต่อสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาคอนบาร์คเท่ากับ 0.87 โดยวิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (independent T-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน และผู้บังคับบัญชาระดับต้น มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้สำเร็จการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะทางการพยาบาลฉุกเฉินอยู่ในระดับดี ($\bar{x}=4.30$, $SD=0.40$ และ $\bar{x}=4.33$, $SD=0.57$)
2. ผู้สำเร็จการอบรมประเมินสมรรถนะของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายด้าน ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมบริการ ($\bar{x}=4.54$, $SD=0.53$) รองลงมาคือ สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน ($\bar{x}=4.5$, $SD=0.51$)
3. ระดับสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉิน ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับต้น จำแนกรายด้านพบว่า ระดับสมรรถนะดีมาก คือ สมรรถนะด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ($\bar{x}=4.36$, $SD=0.58$) สมรรถนะด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง ($\bar{x}=4.36$, $SD=0.59$)
4. เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉินระหว่างความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาระดับต้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีความเห็นต่อสมรรถนะทุกด้านของผู้สำเร็จการอบรมแตกต่างกันไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การประเมินสมรรถนะ, หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ Email: preeyawana@hotmail.com

² พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ Email: tananok@gmail.com

Abstract

This descriptive study was designed to examine nursing competencies of 60 nurses, who was trained from the Emergency Nurse Training Program at Boromarajonani College of Nursing Bangkok. The sixty trained nurses and their supervisors (44 cases) were asked after one year of completion to fill out the 109 items of emergency nursing competency scale, included 11 domains of competencies: emergency and crisis nursing practice, triage and emergency symptom assessment, advanced life support, teamwork and coordinator, communication, their characteristics and service behaviors, disaster management, leadership, law ethics and patient advocacy, discharge planning and referral, and academic in emergency nursing and quality improvement. Cronbach's alpha coefficient of the scale was 0.87. The data were analyzed by using mean, percentage, standard deviation, and independent t-test.

The results revealed that:

1. Both trained nurses and their supervisors rated all domains of emergency nursing competencies as "good" ($\bar{x}=4.30$, $SD=0.40$ and $\bar{x}=4.33$, $SD=0.57$, respectively).
2. The trained nurses perceived their emergency nursing competencies as "excellence" on the domain of their characteristics and service behaviors ($\bar{x}=4.54$, $SD=0.53$) and emergency and crisis nursing practice ($\bar{x}=4.5$, $SD=0.51$).
3. The supervisors rated triage and emergency symptom assessment domain ($\bar{x}=4.36$, $SD=0.58$) and advanced life support domain ($\bar{x}=4.36$, $SD=0.59$) of the trained nurses to perform tasks as "excellence."
4. There was no statistical difference between trained nurses' and their supervisors' opinions toward the emergency nursing competencies in all domains ($p\text{-value} = .05$).

Keywords: competency evaluation; Emergency Nurse Training Program; emergency nursing competency

บทนำ

การเจ็บป่วยฉุกเฉิน เป็นภาวะที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน จากการได้รับบาดเจ็บและอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ จากโรคต่างๆ ที่จะนำไปสู่ความพิการ ทุพพลภาพ หรือ เสียชีวิต หากไม่ได้รับการรักษาอย่างเหมาะสมทันทั่วทั้งที่ รายงานความปลอดภัยทางถนนของโลก พ.ศ.2556 (Global Status Report on Road Safety, 2013) ซึ่งจัดทำโดยองค์การอนามัยโลก พบว่าอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนของไทยอยู่ในอันดับ 3 ของโลก เสียชีวิตถึง 38.1 คนต่อประชากร 1 แสนคน รองจากประเทศเกาะนิวเอ และสาธารณรัฐโดมินิกัน และรายงานเรื่องเดียวกันในปี 2558 ประเทศไทยได้รับการเลื่อนขึ้นเป็นอันดับ 1 มีอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนมากที่สุดในโลก หรือเสียชีวิต 36.2 คน ต่อประชากร 1 แสนคน ส่วนลำดับ 2 คือประเทศมาลาวี ซึ่งเสียชีวิต 35 คนต่อประชากร 1 แสนคน (World Health Organization [WHO], 2015) ซึ่งที่ผ่านมามีปัญหาการขาดการเตรียมความพร้อม ทำให้ไม่สามารถให้การช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเตรียมความพร้อมด้านการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อรับมือด้านระบบบริการฉุกเฉิน รวมทั้งความช่วยเหลือที่ต้องรวดเร็วทันการณ์ การมีทีมงานที่เข้มแข็งและมีการจัดการที่ดี จะส่งผลให้อัตราการรอดชีวิตสูงมากขึ้น ส่วนการเจ็บป่วยฉุกเฉินที่มีสาเหตุจากโรค หรือการเป็นพิษ พบได้ในบุคคลทุกเพศ ทุกวัย โดยเกิดขึ้นกับระบบต่างๆ ของร่างกายทุกระบบ ที่พบบ่อย เช่น โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคระบบทางเดินหายใจ ทางเดินอาหาร ระบบต่อมไร้ท่อ เป็นต้น หรือแม้แต่โรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำก็เป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดภาวะฉุกเฉินได้เช่นกัน ซึ่งการเจ็บป่วยฉุกเฉินทั้งการได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ โรค หรือการเป็นพิษ เป็นการเจ็บป่วยที่มีความรุนแรง และฉับพลัน เป็นภาวะคุกคามต่อชีวิต ซึ่งต้องการบุคลากรทางการแพทย์และพยาบาลที่มีความรู้ความสามารถด้านการรักษาพยาบาล ผู้เจ็บป่วยฉุกเฉิน และด้านการบริหารจัดการ ที่รวดเร็วทันการณ์ และช่วยประคับประคองผู้ป่วยให้ผ่านพ้นภาวะฉุกเฉินได้อย่างมีคุณภาพ รวดเร็ว และทันทั่วทั้งที่ แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีคำถามถึง และดำรงไว้ซึ่งความเป็นมนุษย์ของผู้ป่วย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แม้ว่าระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศไทยจะมีพัฒนาการมานานกว่า 10 ปี เพื่อตอบสนองความต้องการ

การช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉินทั้งในและนอกโรงพยาบาล แต่ยังมีผลิตได้จำนวนน้อย ประกอบกับการขาดแคลนแพทย์ที่ไปปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน บุคลากรทางการแพทย์พยาบาลจึงมีความสำคัญอย่างมากในการช่วยประคับประคองผู้ป่วยให้ผ่านพ้นภาวะฉุกเฉินได้ดีโดยเร็วที่สุดและช่วยชีวิตผู้ป่วยได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ดังนั้นบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลจึงต้องมีความรู้ความชำนาญและมีการตัดสินใจที่รวดเร็ว และถูกต้องในการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉิน การพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉินจึงมีความจำเป็น เพื่อลดภาวะเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในภาวะฉุกเฉิน และเพื่อพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินได้อย่างถูกต้องปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายพัฒนางานอุบัติเหตุและฉุกเฉินให้เป็นศูนย์อุบัติเหตุที่เป็นเลิศ (excellence trauma center) โดยจัดทำโครงการพัฒนาระบบการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินและภัยสุขภาพ ซึ่งเป็นโครงการอยู่ภายใต้แผนรายละเอียดตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ 20 ปี ของกระทรวงสาธารณสุข (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2561) ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะหลักพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินเพื่อปฏิบัติงานในศูนย์อุบัติเหตุที่เป็นเลิศเพื่อตอบโต้ภาวะฉุกเฉินและภัยสุขภาพ จึงเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายที่กระทรวงสาธารณสุขตามยุทธศาสตร์ที่ 3 เรื่องบุคลากรเป็นเลิศ (People Excellence) ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉินจึงต้องมีการพัฒนาสมรรถนะหลักซึ่งเป็นสมรรถนะที่เป็นความสามารถขั้นปัจจัย พื้นฐานสำคัญที่ทุกคนในองค์กรต้องมี เพื่อผลักดันให้บุคคลสามารถปฏิบัติกิจกรรมหรือแสดงออกด้านพฤติกรรมต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร โดยมีสมรรถนะด้านความรู้ทางวิชาการและคุณภาพการบริการด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน ด้านการคัดกรองและประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูงด้านการวางจำหน่ายและการส่งต่อ ด้านทัศนคติในการปฏิบัติงาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พยาบาลอุบัติเหตุและฉุกเฉินจะต้องพัฒนาสมรรถนะของตนเองให้พร้อมรับสถานการณ์ทุกรูปแบบทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ด้านการบริหารจัดการ และให้การรักษายาบาลผู้ป่วย รวมทั้งการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะช่วยให้เกิดความคล่องตัวและทำให้ผล

การรักษายาบาลผู้ป่วยดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยมีจุดเน้นการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินและวิกฤต ในลักษณะองค์รวมและประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติการพยาบาล รวมทั้งประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โดยการประเมิน วินิจฉัยวางแผนการพยาบาล นำไปสู่การปฏิบัติและประเมินผลในผู้ป่วยแต่ละราย (กฤตยา แดงสุวรรณ และคณะ, 2551) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวอย่างเร่งด่วน

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ในฐานะสถาบันผลิตและพัฒนาบุคลากรในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จึงได้จัดการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉินขึ้นในปี 2553 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยฉุกเฉินให้มีความรู้ความสามารถ และศักยภาพทางด้านการพยาบาลฉุกเฉิน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกันสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และความเจริญทางวิทยาศาสตร์ที่รวดเร็วในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การเป็นพยาบาลฉุกเฉินที่มีคุณภาพสามารถแก้ปัญหาสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เข้ารับการอบรม และให้ผู้เข้าอบรมมีทักษะ และสมรรถนะตรงตามเกณฑ์ที่สภาการพยาบาลกำหนด ประกอบกับสภาการพยาบาลได้ออกประกาศเรื่องเกณฑ์การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการพยาบาลเฉพาะทางและการบริหารหลักสูตร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557 ให้ผู้จัดการฝึกอบรมติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต้นสังกัด ภายหลังสำเร็จการฝึกอบรม 1 ปี และส่งรายงานไปยังสภาการพยาบาลภายใน 6 เดือน (ราชกิจจานุเบกษา, 2557)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ เห็นถึงความสำคัญในการดำเนินการวิจัยการติดตามสมรรถนะของพยาบาลฉุกเฉินที่สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน ซึ่งวิทยาลัยได้ทำการประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรม รวม 2 รุ่น ซึ่งรุ่นนี้เป็นรุ่นที่ 3 ของการประเมินสมรรถนะดังกล่าว เพื่อให้ผู้จัดการหลักสูตรได้ทราบถึงสมรรถนะ และความสามารถในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับไป

ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้รับบริการและหน่วยงานของพยาบาลฉุกเฉินภายหลังสำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ โดยมีความมุ่งหวังที่จะนำผลจากการวิจัยดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพิจารณาวางแผนปรับปรุงแก้ไขกระบวนการเรียนการสอน พัฒนาสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บังคับบัญชาหน่วยงานต้นสังกัด และให้ผู้สำเร็จการอบรมมีทักษะ และสมรรถนะตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ และมีความรู้ ความสามารถ ความก้าวหน้า ทันสมัย เหมาะสมกับเทคโนโลยียุคโลกาภิวัตน์ และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน รุ่นที่ 5 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ
2. ศึกษาสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน รุ่นที่ 5 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามการประเมินของผู้บังคับบัญชาาระดับต้น
3. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะการพยาบาลฉุกเฉินตามการประเมินของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาาระดับต้น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research). เพื่อประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉิน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 5 ปี พ.ศ. 2557 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ จำนวน 60 คน และ ผู้บังคับบัญชาาระดับต้นของผู้สำเร็จการอบรมจำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 2 ชุด

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล
2. แบบสอบถามสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในห้องอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ของ ภัทรมน ทัฬหเสนิน (2552) ซึ่งการทำวิจัยเพื่อศึกษาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในห้องอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลของรัฐ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้เชี่ยวชาญงานด้านอุบัติเหตุและฉุกเฉิน จำนวน 21 คน ผู้วิจัยได้รับการอนุญาตให้ใช้แบบสอบถามดังกล่าวแล้ว โดยแบบสอบถามมีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.50 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่น้อยกว่า 1.50 แบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 109 ข้อ รวมทั้งหมด 11 ด้าน ดังนี้ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน จำนวน 13 ข้อ ด้านการคัดกรองและประเมินอาการ ในภาวะฉุกเฉิน จำนวน 11 ข้อ ด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง จำนวน 6 ข้อ ด้านการทำงานเป็นทีมและการประสานงาน จำนวน 9 ข้อ ด้านการติดต่อสื่อสาร จำนวน 9 ข้อ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และพฤติกรรมบริการ จำนวน 10 ข้อ ด้านการจัดสถานการณ์ฉุกเฉินกลุ่มชนและภัยพิบัติ จำนวน 11 ข้อ ด้านภาวะผู้นำ จำนวน 11 ข้อ ด้านกฎหมาย จริยธรรมและพิทักษ์สิทธิ จำนวน 10 ข้อ ด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้ป่วย จำนวน 8 ข้อ ด้านวิชาการและพัฒนาคุณภาพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน จำนวน 11 ข้อ

แบบสอบถามความคิดเห็นผู้สำเร็จการอบรมต่อสมรรถนะของตนเองและแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับต้นต่อสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือมากที่สุดมาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

5 หมายถึง สมรรถนะการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการอบรมตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

4 หมายถึง สมรรถนะการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการอบรมตรงกับความคิดเห็นมาก

3 หมายถึง สมรรถนะการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการอบรมตรงกับความคิดเห็นปานกลาง

2 หมายถึง สมรรถนะการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จ

การอบรมตรงกับความคิดเห็นน้อย

1 หมายถึง สมรรถนะการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการอบรมตรงกับความคิดเห็นน้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์การแปลตรงบทบาทของคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นโดยใช้เกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (เต็มศักดิ์ สุขวิบูลย์, 2552)

1.00 – 1.49 หมายถึง สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.50 – 2.49 หมายถึง สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมอยู่ในระดับน้อย

2.50 – 3.49 หมายถึง สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมอยู่ในระดับปานกลาง

3.50 – 4.49 หมายถึง สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมอยู่ในระดับดี

4.50 – 5.00 หมายถึง สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมอยู่ในระดับดีมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในห้องอุบัติเหตุและฉุกเฉิน หาความเที่ยงโดยไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานห้องอุบัติเหตุและฉุกเฉินที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้หาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนำมาแจกแจงความถี่ และคำนวณเป็นอัตราร้อยละ

2. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชา โดยจำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมระหว่างความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาโดยใช้ independent t-test

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้สำเร็จการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 81.0 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.3 รองลงมาอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็น ร้อยละ 22.4 ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.3 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 91.4

ผู้บังคับบัญชา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ

95.5 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 59.09 รองลงมา 46-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.82 พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 59.1 ระยะเวลาการปฏิบัติงานร่วมกับผู้สำเร็จการอบรม 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.10 รองลงมา 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.68 ในหน่วยงานมีจำนวนบุคลากรที่สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลฉุกเฉิน 4 คนขึ้นไป จำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 35.36

2. สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชา

ตารางที่ 1 ระดับสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉินตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรม ภายหลังสำเร็จการอบรมทันทีและหลังการอบรม 1 ปี จำแนกรายด้าน

สมรรถนะ	ภายหลังสำเร็จการอบรมทันที			ภายหลังการสำเร็จการอบรม 1 ปี		
	$\bar{x}$	SD	ระดับสมรรถนะ	$\bar{x}$	SD	ระดับสมรรถนะ
สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน	4.34	0.37	ดี	4.5	0.51	ดีมาก
สมรรถนะด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน	4.26	0.44	ดี	4.06	0.48	ดี
สมรรถนะด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง	4.26	0.45	ดี	4.45	0.55	ดี
สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและการประสานงาน	4.40	0.43	ดี	4.48	0.55	ดี
สมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสาร	4.06	0.50	ดี	4.12	0.61	ดี
สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมบริการ	4.44	0.43	ดี	4.54	0.53	ดีมาก
สมรรถนะด้านการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินกลุ่มชนและภัยพิบัติ	4.12	0.49	ดี	4.24	0.61	ดี
สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ	4.34	0.44	ดี	4.45	0.53	ดี
สมรรถนะด้านกฎหมาย จริยธรรม และการพิทักษ์สิทธิ์	4.17	0.48	ดี	4.29	0.60	ดี
สมรรถนะด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้ป่วย	4.51	1.58	ดีมาก	4.42	0.52	ดี
สมรรถนะด้านวิชาการและการพัฒนาคุณภาพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน	4.05	0.48	ดี	4.04	0.73	ดี
รวมทุกสมรรถนะ	4.30	0.40	ดี	4.33	0.57	ดี

ตารางที่ 2 ระดับสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 5 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา จำแนกรายด้าน

สมรรถนะ	ภายหลังสำเร็จการอบรมทันที		
	$\bar{x}$	SD	ระดับสมรรถนะ
สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน	4.31	.55	ดี
สมรรถนะด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน	4.36	.58	ดี
สมรรถนะด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง	4.36	.59	ดี
สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและการประสานงาน	4.16	.59	ดี
สมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสาร	3.79	.65	ดี
สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมบริการ	4.24	.67	ดี
สมรรถนะด้านการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินกลุ่มชนและภัยพิบัติ	4.15	.60	ดี
สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ	4.20	.61	ดี
สมรรถนะด้านกฎหมาย จริยธรรม และการพิทักษ์สิทธิ์	4.09	.58	ดี
สมรรถนะด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้ป่วย	4.18	.58	ดี
สมรรถนะด้านวิชาการและการพัฒนาคุณภาพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน	3.81	.67	ดี
รวมทุกสมรรถนะ	4.15	.61	ดี

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้สำเร็จการอบรมประเมินสมรรถนะของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายด้าน ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมบริการ ($\bar{x}=4.54$, $SD=0.53$) รองลงมาคือสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน ($\bar{x}=4.5$, $SD=0.51$) ด้านที่พัฒนาขึ้นจากดีเป็นดีมากคือ สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน และสมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมบริการ

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้บังคับบัญชาประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายด้าน ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สมรรถนะด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ($\bar{x} = 4.36$, $SD=0.58$) และสมรรถนะด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง ($\bar{x} = 4.36$, $SD=0.59$) รองลงมาคือสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน ($\bar{x} = 4.31$, $SD=0.55$)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชา

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 5 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ระหว่างความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชา

สมรรถนะ	ผู้สำเร็จการอบรม		ผู้บังคับบัญชา		t-test	p
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน	4.5	0.51	4.31	.55	.114	.450
สมรรถนะด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน	4.06	0.48	4.36	.58	.893	.187
สมรรถนะด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง	4.45	0.55	4.36	.59	.169	.433
สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและการประสานงาน	4.48	0.55	4.16	.59	.370	.356
สมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสาร	4.12	0.61	3.79	.65	.460	.323
สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมบริการ	4.54	0.53	4.24	.67	.300	.38
สมรรถนะด้านการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินกลุ่มชนและภัยพิบัติ	4.24	0.61	4.15	.60	.063	.47
สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ	4.45	0.53	4.20	.611	.335	.369
สมรรถนะด้านกฎหมาย จริยธรรม และการพิทักษ์สิทธิ์	4.29	0.60	4.09	.58	.150	.40
สมรรถนะด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้ป่วย	4.42	0.52	4.18	.58	.200	.42
สมรรถนะด้านวิชาการและการพัฒนาคุณภาพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน	4.04	0.73	3.81	.67	.274	.392

จากตารางที่ 3 สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชาพบว่าสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน สมรรถนะด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน สมรรถนะด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและการประสานงาน สมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสาร สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมบริการ สมรรถนะด้านการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินกลุ่มชนและภัยพิบัติ สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ สมรรถนะด้านกฎหมาย จริยธรรม และการพิทักษ์สิทธิ์ สมรรถนะด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้ป่วย และสมรรถนะด้านวิชาการและการพัฒนาคุณภาพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จากตารางยังเห็นว่าแม้จะไม่มีนัยสำคัญ แต่พยาบาลมีแนวโน้มในการประเมินสมรรถนะตนเองสูงกว่าผู้บังคับบัญชาทุกด้าน ยกเว้นสมรรถนะด้านการคัดกรอง และการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน

อภิปรายผลการวิจัย

สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉิน รุ่นที่ 5 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชา

ผู้สำเร็จการอบรมประเมินสมรรถนะของของตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมบริการ ($\bar{x} = 4.54$, $SD = 0.53$) และสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน ($\bar{x} = 4.5$, $SD = 0.51$)

ผู้บังคับบัญชาประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่าด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สมรรถนะด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน ($\bar{x} = 4.36$, $SD = 0.58$) และสมรรถนะด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง ($\bar{x} = 4.36$, $SD = 0.59$) รองลงมาคือ สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน ($\bar{x} = 4.31$, $SD = 0.55$)

จากผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการอบรม ผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชา ประเมินสมรรถนะโดยรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริอร สีนธู, รวมพร คงกำเนิด และกุลระวี วิวัฒน์ (2557) พบว่า พยาบาลวิชาชีพกลุ่มที่ได้รับ และไม่ได้รับการเข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉินมีการปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉินที่แตกต่างกันทั้งการให้ยา หัตถการด้านการหายใจ และหัตถการด้านหัวใจและหลอดเลือด ซึ่งการฝึกอบรม คือ การจัดการและพัฒนากระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีระบบในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งมีการฝึก เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์ ความสามารถ เจตคติ และสร้างความพร้อมในการทำงานและดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดุสิต ขาวเหลือง, 2554) ดังนั้น พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน จำเป็นต้องได้รับการอบรมเพิ่มเติม เพราะทำให้เพิ่มสมรรถนะในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะวิกฤตที่เสี่ยงต่อการเสียชีวิต อีกทั้งทางหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉิน ได้เน้นย้ำผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินและวิกฤต ในลักษณะของคร่อม และประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติการพยาบาล รวมทั้งประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยในหน่วยงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โดยการประเมิน วินิจฉัย วางแผนการพยาบาล นำไปสู่การปฏิบัติและประเมินผลในผู้ป่วยแต่ละราย รวมถึงการเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ทุกรูปแบบ การประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะช่วยให้เกิดความคล่องตัวและทำให้ผลการรักษาพยาบาลผู้ป่วยบาดเจ็บมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงทำให้ผู้สำเร็จการอบรมเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน เมื่อจำแนกรายด้าน ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการอบรมประเมินตนเองสมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมบริการ ได้คะแนนมากที่สุด เนื่องจากการฝึกอบรมเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความรู้หรือเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความสามารถ (ability) และเจตคติ (attitude) ของบุคลากรอันจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น (ชูชัย สมทิธิไกร, 2554)

ผู้บังคับบัญชาประเมินผู้สำเร็จการอบรม เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า สมรรถนะด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน และสมรรถนะด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง

ได้รับคะแนนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มาลี คำคง (2557) ที่ศึกษาสมรรถนะสำคัญของพยาบาลวิชาชีพห้องอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน พบว่า ห้องอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน มีหน้าที่หลักในการดูแลรักษาเพื่อช่วยชีวิตผู้ป่วยที่มีภาวะอันตรายหรือคุกคามชีวิต ผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุ และรองรับผู้ป่วยกรณีเกิดอุบัติเหตุ-อุบัติเหตุใหญ่ ผู้รับบริการจึงเป็นผู้ป่วยที่มีภาวะฉุกเฉินในระบบต่าง ๆ ซึ่งพยาบาลที่ปฏิบัติงานต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้ป่วยฉุกเฉิน (Clinical Nurse Specialists in Emergency Care) คือ การประเมินสภาพและการจำแนกผู้ป่วยซึ่งต้องสามารถประเมินสภาพผู้ป่วยได้ถูกต้องครบถ้วนตามสภาวะหรือโรคที่นำผู้ป่วยมาโรงพยาบาล ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และการประเมินสภาพเฉพาะโรคได้ถูกต้อง พร้อมทั้งคัดแยกผู้ป่วยตามความเร่งด่วนตามหลักการจัดจำแนกผู้ป่วย รวมทั้งการดูแลรอบคอบว่ามีภาวะความกดดันจากการเจ็บป่วยและการสูญเสีย นั่นคือ ต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ป่วยได้อย่างถูกต้องเพื่อนำไปสู่การดูแลและช่วยเหลือได้รวดเร็ว ทันเวลา และควรมีการปฏิบัติทักษะทางการพยาบาลขั้นพื้นฐานและขั้นสูง พยาบาลวิชาชีพห้องอุบัติเหตุ-ฉุกเฉินต้องสามารถปฏิบัติทักษะการพยาบาลในการดูแลและช่วยเหลือ/แก้ไขภาวะฉุกเฉินได้ทุกระบบอย่างคล่องแคล่ว ว่องไว และถูกต้อง เช่น การช่วยฟื้นคืนชีพ ซึ่งหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางการพยาบาลฉุกเฉิน ได้จัดการอบรมในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้ได้มีประสบการณ์ตรงกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน โดยมีทีมแพทย์และพยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญ เป็นผู้ให้การดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งมาลี คำคง (2557) พบว่า วิธีการที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะได้ดี คือ ฝึกปฏิบัติจากการทำงานควบคู่กับการสอนงานด้วยระบบพี่สอนน้อง โดยจัดพยาบาลที่มีสมรรถนะสูงปฏิบัติงานคู่กับพยาบาลใหม่ เพื่อให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรฯ ในการฝึกภาคปฏิบัติผู้เข้ารับการอบรมจำมีการทำรายงานกรณีศึกษาผู้ป่วยมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในวิชาชีพเดียวกันและสหสาขาวิชาชีพ โดยนำกรณีศึกษาผู้ป่วยที่สำคัญในเวร หรือมีความยุ่งยาก ซับซ้อนในการดูแลหรือเกิดเหตุการณ์สำคัญมาเรียนรู้ร่วมกันในทีมวิชาชีพและสหสาขาวิชาชีพโดยการพูดคุยปรึกษาร่วมกันกับการค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมและสรุปเป็นแนวทางปฏิบัติหรือเป็นแบบบันทึกการทำงานและสื่อสารให้

ทุกคนรับรู้ จากวิธีการเรียนการสอนของหลักสูตร จึงทำให้ผู้ผ่านการอบรมเกิดการพัฒนาสมรรถนะด้านการพยาบาลฉุกเฉิน

เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลฉุกเฉินรุ่นที่ 5 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ ระหว่างความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชา

สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรม ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมและผู้บังคับบัญชา พบว่าสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน สมรรถนะด้านการคัดกรองและการประเมินอาการในภาวะฉุกเฉิน สมรรถนะด้านการฟื้นคืนชีพขั้นสูง สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและการประสานงาน สมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสาร สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมบริการ สมรรถนะด้านการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินกลุ่มชนและภัยพิบัติ สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ สมรรถนะด้านกฎหมาย จริยธรรม และการพิทักษ์สิทธิ สมรรถนะด้านการวางแผนจำหน่ายและการส่งต่อผู้ป่วย และสมรรถนะด้านวิชาการและการพัฒนาคุณภาพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผู้บังคับบัญชาประเมินสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมทั้ง 11 ด้านอยู่ในระดับดี แต่สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2 อันดับแรก ได้แก่สมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสาร และสมรรถนะด้านวิชาการและการพัฒนาคุณภาพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ($\bar{x} = 3.79$, $SD=0.65$ และ $\bar{x} = 3.81$, $SD=0.67$) ซึ่งจะเป็นข้อมูลนำเข้าในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการของหน่วยงาน ในมุมมองการประเมินตนเองของผู้สำเร็จการอบรมพบว่า ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะอยู่ในระดับสูงกว่าการประเมินของผู้บังคับบัญชามีจำนวน 10 ด้าน จากทั้งหมด 11 ด้าน สำหรับสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดจำนวน 2 ด้านซึ่งสอดคล้องกับการประเมินของผู้บังคับบัญชา ได้แก่ สมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสาร และสมรรถนะด้านวิชาการและการพัฒนาคุณภาพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ($\bar{x} = 4.12$, $SD=0.61$ และ $\bar{x} = 4.04$, $SD=0.73$) ซึ่งเป็นสมรรถนะที่สำคัญ ที่ตรงตามความต้องการของผู้บังคับบัญชา และหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Jones, Shaban, & Creedy, (2015). ศึกษามาตรฐานสมรรถนะของพยาบาล

ฉุกเฉินจาก 5 ประเทศ พบว่า สมรรถนะด้านวิชาการ สมรรถนะด้านการติดต่อสื่อสาร เป็นสมรรถนะสำคัญที่พยาบาลฉุกเฉินต้องมีและต้องได้รับการพัฒนา ซึ่งจะเป็นแนวทางในการนำผลการประเมินดังกล่าวไปปรับปรุงหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาให้สมรรถนะดังกล่าวต่อไป สำหรับสมรรถนะที่ผู้สำเร็จการอบรมประเมินตนเองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากได้แก่ สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมบริการ ($\bar{x} = 4.54$, $SD=0.53$) และด้านการปฏิบัติการพยาบาลในภาวะวิกฤตและฉุกเฉิน ($\bar{x} = 4.50$, $SD=0.51$) สอดคล้องกับ Atefeh, Fateme, Ehsan, Rasoul, & Maryam, (2017) พบว่าสมรรถนะหลักที่มีความจำเป็นของพยาบาลฉุกเฉินได้แก่ สมรรถนะด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลและพฤติกรรมบริการ ซึ่งเป็น 1 ใน 30 สมรรถนะของพยาบาลฉุกเฉิน การที่ผู้สำเร็จการอบรมประเมินสมรรถนะตนเองสูงจะส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานและกระตุ้นให้เกิดการปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย แม้ว่าพยาบาลวิชาชีพจะประเมินสมรรถนะการปฏิบัติงานของตนเอง อยู่ในระดับดีก็ตาม แต่มีสมรรถนะบางข้อที่ผู้บังคับบัญชายังประเมินอยู่ในระดับปานกลาง คือ สามารถช่วยทักวีสัย หรือทักวีสัยได้ สามารถพูดภาษาอังกฤษ และสื่อสารด้วยภาษาอื่นตามบริบทของโรงพยาบาล ดังนั้น ทางหลักสูตรฯ ควรเพิ่มเติมประสบการณ์ให้กับผู้เข้าอบรม ในด้านวิชาการและการวิจัย จึงควรส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ให้แก่พยาบาลวิชาชีพในการทำวิจัย และนำผลวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล และพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารกับผู้ป่วยบริการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษาความต้องการของผู้บังคับบัญชา/ผู้บริหารโรงพยาบาลต่อบทบาทพยาบาลฉุกเฉินเพื่อจะได้เห็นประเด็นในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงพยาบาล

เอกสารอ้างอิง

- กฤตยา แดงสุวรรณ, นงนุช บุญยัง และอังศุมา อภิชาติ. (2551). สมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพงานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน. *สงขลานครินทร์เวชสาร*, 26(3), 227-237.
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2561). *รายละเอียดตัวชี้วัด กระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ 2561*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- ชลลดา ตียะวิสุทธิศรี และคณะ. (2551). การติดตามผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรผู้บริหารสาธารณสุขระดับต้น รุ่นที่ 16/2539. *วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช พิษณุโลก : วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช*.
- ดุสิต ขาวเหลือง. (2554). การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะ Competency and Effective Training. *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม*, 7(1), 18-32.
- เต็มศักดิ์ สุขวิบูลย์. (2552). ข้อคำนึงในการสร้างเครื่องมือประเภทมาตราประมาณค่า (Rating Scale) เพื่องานวิจัย. สืบค้นจาก <http://www.ms.src.ku.ac.th>.
- ภัทรมน ทับสูงเนิน. (2552). สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในห้องอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลของรัฐ. *วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- มาลี คำคง. (2557). การพัฒนาพยาบาลสู่คุณภาพการบริการในงานอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 1(1), 77-84.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2557). ประกาศสภาการพยาบาล เรื่องเกณฑ์การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการพยาบาลเฉพาะทางและการบริหารจัดการหลักสูตร (ฉบับที่2). เล่มที่ 131 ตอนพิเศษ 38 ง.
- ศิริอร สีนุ, รวมพร คงกำเนิด และกุลระวี วิวัฒน์. (2557). การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการ การแพทย์ฉุกเฉินของพยาบาลวิชาชีพ. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา*, 20(2), 32-45.
- เสมอจันทร์ อีระวัฒน์สกุล และคณะ. (2553). การติดตามและประเมินผลสมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางระยะสั้นนานาชาติ ปีการศึกษา 2549 ถึง 2552 (รุ่นที่ 7-9) *วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ.
- ไสว นรสาร. (2552). Emergency Trauma Nursing. *เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่อง การดูแลผู้ป่วยฉุกเฉิน*. วันที่ 15-19 มิถุนายน 2552. โรงแรมดิเอ็มเมอรัลด์. กรุงเทพฯ.
- อนงค์พร พะวรรัมย์. การเปรียบเทียบผลการประเมินการปฏิบัติงานสอนของครู ระหว่างการประเมินตนเองกับการประเมินแบบ 360 องศา. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- Atefeh, G., Fateme, H., Ehsan, K., Rasoul, T., & Maryam, M. (2017). Assessing Emergency Nurses' Clinical Competency: An Exploratory Factor Analysis Study. *Iran Journal Nursing Midwifery Research*, 22(4), 280-286.
- Jones, T., Shaban, R.Z., & Creedy, D.K. (2015). Practice standards for emergency nursing: An international review. *Australia Emergency Nursing Journal*, 18(4), 190-203.
- World Health Organization (WHO). 2015. *Violence and Injury Prevention*. Retrieved from http://www.who.int/violence_injury_prevention/road_safety_status/2015/en/